

Verslag CoP CO₂-beprijzing – 24 juni 2026

Organisator: Klimaatverbond Nederland en de Provincie Utrecht

Thema: CO₂-beprijzing in beleid, projecten en organisaties

Spreekers: Sander Lubberhuizen (Gemeente Enschede), Dennis Strijards (Heijmans)

Opening en kennismaking

Margo Meeuwissen van het Klimaatverbond opent de bijeenkomst en licht de werkwijze toe. Na de presentaties is er ruimte voor vragen en discussie. Via een korte poll wordt geïnterviewd uit welke organisaties de deelnemers afkomstig zijn.

De deelnemers vertegenwoordigen onder meer:

- Lokale en regionale overheden
- Rijksorganisaties
- Maatschappelijke organisaties
- Bouwsector
- Adviesbureaus
- Financiële instellingen (o.a. ASR)
- Luchtvaartsector (KLM)

De brede vertegenwoordiging onderstreept het gezamenlijke belang van CO₂-beprijzing als instrument binnen verschillende sectoren.

Presentatie Sander Lubberhuizen - “Van inzicht naar afweging”

Sander Lubberhuizen presenteert de belangrijkste inzichten uit zijn [rapport Van inzicht naar afweging](#), dat in opdracht van Klimaatverbond Nederland is opgesteld. Waarin duidelijk wordt hoe overheden CO₂-beprijzing gebruiken bij het inzichtelijk maken van klimaat impact en inzetten voor besluitvorming.

Volgens Sander wordt vaak de verkeerde vraag gesteld: “Stop asking what the right price is, start asking what the question is we are trying to answer.”

Er bestaat niet één juiste CO₂-prijs. Verschillende organisaties hanteren verschillende prijzen, afhankelijk van het doel waarvoor zij CO₂-beprijzing inzetten. Het onderzoek laat zien dat deze verschillen logisch en verdedigbaar zijn.

Vier functies van CO₂-beprijzing

Organisaties gebruiken CO₂-beprijzing voor verschillende doeleinden:

1. Waarderen
2. Prioriteren
3. Vergelijken
4. Belonen

Als voorbeeld van belonen noemt Sander de CO₂-Prestatieladder, die wordt ingezet bij aanbestedingen om marktpartijen te stimuleren duurzamer te werken.

Twee benaderingen van CO₂-beprijzing

Uit het onderzoek blijkt dat er twee fundamentele benaderingen zijn waarop CO₂-beprijzing wordt ingezet.

1. Maatschappelijke kostenbenadering

Centrale vraag: Wat kost klimaatverandering de samenleving?

Deze benadering kijkt naar maatschappelijke schade zoals kosten voor klimaatadaptatie, dijkversterkingen, gezondheidsproblemen door hitte, economische schade en/of verlies aan leefkwaliteit.

Sander noemt de provincie Utrecht als voorbeeld van een organisatie die hiervoor een relatief hoge CO₂-prijs hanteert (circa € 875 tot € 1.175 per ton CO₂).

2. Preventie- of investeringsbenadering

Centrale vraag: Wat kost het om klimaatverandering te voorkomen?

Hier gaat het om concrete keuzes in projecten en investeringen, bijvoorbeeld: keuze voor duurzamer asfalt, elektrisch energie opwekking, circulaire materialen of compensatiemaatregelen.

Deze benadering richt zich sterker op directe handelingsperspectieven.

Voorbeeld Provincie Utrecht

De provincie Utrecht gebruikt CO₂-beprijzing binnen beleidsontwikkeling. Bij maatschappelijke vraagstukken worden verschillende beleidsalternatieven doorgerekend, bijvoorbeeld:

- aanleg van een snelweg
- investeren in openbaar vervoer
- stimuleren van fietsgebruik

Naast financiële effecten worden ook andere factoren meegenomen, zoals gezondheid, verkeersveiligheid, leefomgeving, natuur, geluid en CO₂-uitstoot.

De CO₂-prijs wordt gebruikt om de klimaatimpact bestuurlijk mee te wegen binnen maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA's).

Voorbeeld Gemeente Enschede

De gemeente Enschede gebruikt CO₂-beprijzing vooral op projectniveau. Bij infrastructurele projecten worden varianten doorgerekend op kosten, materiaalgebruik en CO₂-uitstoot. Hieruit ontstaat een prijs per vermeden ton CO₂.

Volgens Sander variëren de gevonden waarden sterk: tussen de circa € 100 per ton CO₂ tot en met circa € 1.200 per ton CO₂. Soms is er zelfs ook een negatieve prijs wanneer een duurzame oplossing goedkoper is dan een traditionele oplossing. Deze informatie helpt projectteams om bewustere keuzes te maken.

CO₂ als aanvullende rekeneenheid

Sander ziet een ontwikkeling waarbij CO₂ steeds meer wordt behandeld als een aanvullende waarde naast geld. Wanneer organisaties beschikken over prijsgegevens, emissiefactoren, EPD-data en milieuprestatiegegevens, dan kunnen zij projecten zowel financieel als qua CO₂-impact doorrekenen.

Volgens hem zou CO₂ in de toekomst een belangrijke factor kunnen worden binnen besluitvormingsprocessen.

Drie kernvragen voor organisaties

Om CO₂-beprijzing effectief toe te passen moeten organisaties volgens Sander drie vragen beantwoorden:

Waarom? Welk doel wil de organisatie bereiken?

Waar? Op welke plek in de organisatie wordt CO₂-beprijzing toegepast?

Bijvoorbeeld: bij beleid, in programma's, in de begroting, bij projecten of tijdens aanbestedingen.

Waar toe? Welk gedrag wil de organisatie beïnvloeden?

Gedragsverandering

Sander koppelt CO₂-beprijzing aan vier strategieën:

- **Avoid** (voorkomen)
- **Reduce** (reduceren)
- **Replace** (vervangen)
- **Offset** (compenseren)

Deze vormen samen een soort “mengpaneel” waar organisaties aan verschillende knoppen kunnen draaien.

Doel CoP & Afsluitende reflectie

Sander ziet de Community of Practice als een platform waar organisaties van elkaar leren.

Voorbeelden:

- Enschede deelt kennis over projectsturing.
- Utrecht deelt kennis over maatschappelijke waardering.

De ambitie is niet om één uniforme prijs te ontwikkelen, maar om gezamenlijke inzichten te vergroten.

Sander vergelijkt de ontwikkeling met een zwerm spreeuwen:

Niet iedereen hoeft exact dezelfde route te volgen, organisaties kijken naar hun directe omgeving, gezamenlijk ontstaat richting en beweging.

Zijn conclusie: Er bestaat niet één juiste prijs en niet één juiste route. Het gaat om gezamenlijk leren en ontwikkelen.

Vragen en discussie

CO₂-prijs versus MKI

Er wordt een vraag gesteld over de verhouding tussen CO₂-beprijzing en de Milieukostenindicator (MKI).

Reactie Sander

Volgens Sander is MKI een nuttig instrument omdat het één financieel kengetal oplevert. Tegelijkertijd heeft CO₂-beprijzing een andere functie.

Zijn inschatting:

- CO₂-beprijzing is vooral geschikt voor beleid en strategische afwegingen;
- MKI werkt vooral goed op project- en aanbestedingsniveau.

Reactie Alexander Heusschen (Provincie Utrecht)

Alexander bevestigt dat de CO₂-prijs van Utrecht primair een beleidsinstrument is.

Binnen maatschappelijke kosten-batenanalyses wordt de maatschappelijke waarde van CO₂-uitstoot inzichtelijk gemaakt.

MKI en CO₂-beprijzing sluiten elkaar niet uit:

- CO₂-prijs helpt bij beleidskeuzes;
- MKI helpt bij materiaal- en productkeuzes.

De grootste impact ontstaat vaak vroeg in het proces, wanneer fundamentele keuzes worden gemaakt.

Reactie deelnemer

Hij merkt op dat veel organisaties vragen waarom er een aparte CO₂-prijs nodig is wanneer MKI al beschikbaar is.

Zijn antwoord:

- Het is geen keuze tussen MKI of CO₂-beprijzing.
- Beide instrumenten vullen elkaar aan.
- Inzicht in CO₂-prijzen helpt ook om MKI beter te begrijpen en toe te passen.

Presentatie Dennis Strijards (Heijmans)- “CO₂-sturing binnen Heijmans”

Dennis Strijards geeft inzicht in de aanpak van Heijmans. Duurzaamheid vormt één van de vijf strategische pijlers van het bedrijf. De focus ligt op klimaat, biodiversiteit, water en circulariteit.

Klimaatdoelstellingen

Heijmans heeft ambitieuze doelstellingen vastgesteld:

Scope 1 en 2: In 2030 netto nul uitstoot.

Scope 3

- Halvering in 2030 ten opzichte van 2019.
- Netto nul in 2040.

Deze doelen zijn gevalideerd via het Science Based Targets initiative (SBTi).

Interne CO₂-beprijzing

Sinds 2024 past Heijmans interne koolstofbeprijzing toe op Scope 1 en 2-emissies. De kosten worden verdeeld over de verschillende bedrijfsstromen. De opbrengsten worden ingezet voor innovatie, verduurzaming en verdere emissiereductie. Daarnaast heeft Heijmans afspraken gemaakt met financiers, waardoor reductieprestaties kunnen leiden tot gunstigere financieringsvoorwaarden.

MKI en MPG binnen projecten

Binnen de woningbouw wordt gewerkt met de MPG-systematiek (MilieuPrestatie Gebouwen), verwant aan MKI. Heijmans gebruikt deze instrumenten om milieuprestaties inzichtelijk te maken.

Daarnaast wordt steeds nadrukkelijker gekeken naar de afzonderlijke CO₂-component binnen de berekeningen.

Zoektocht naar financiële waardering

Dennis benadrukt dat Heijmans nog zoekt naar een methode om CO₂-reductie direct financieel door te vertalen naar projectbeslissingen.

Belangrijke vragen zijn:

- Hoe stimuleer je projectontwikkelaars om duurzame keuzes te maken?
- Hoe waardeer je extra CO₂-reductie financieel?
- Hoe beloon je projecten die verder gaan dan minimale eisen?

Samenwerking essentieel

Dennis benadrukt dat verduurzaming niet alleen kan worden gerealiseerd. Volgens hem is het gesprek tussen opdrachtgever en opdrachtnemer cruciaal.

Duurzaamheid vraagt om:

- gezamenlijke visieontwikkeling;
- vroegtijdige samenwerking;
- duidelijke doelstellingen.

Praktijkervaringen van deelnemers

KLM

De aanwezige vanuit KLM licht toe dat KLM gebruikmaakt van interne CO₂-prijzen.

Kenmerken:

- schaduw prijzen voor besluitvorming;
- gebaseerd op ETS-prijzen en preventiekosten;
- ingezet als intern sturingsinstrument.

KLM gebruikt geen MKI-systematiek, omdat de context wezenlijk verschilt van de bouwsector. KLM biedt aan documentatie hierover te delen met de CoP.

ASR

Degene die aanwezig is vanuit ASR, vertelt dat ASR experimenteert met CO₂-beprijzing binnen vastgoedbeslissingen.

Een pilot laat zien dat de invloed op besluitvorming momenteel nog beperkt is, omdat duurzaamheid al sterk is verankerd in bestaande beoordelingscriteria.

Wel wordt verwacht dat CO₂-prijzen in de toekomst een grotere rol gaan spelen.

Aankondigingen en vervolgstappen

Margo Meeuwissen sluit de bijeenkomst af met enkele aankondigingen.

Geplande activiteiten

- **7 oktober 2026:** Bijeenkomst over nieuwe Europese aanbestedingsregels en duurzaamheid.
- **5 november 2026:** Eindconferentie van het DecrabPro-project in Brussel.
Thema: CO₂-beprijzing in procurement en besluitvorming.
- **13 januari 2027:** Fysieke CoP-bijeenkomst.
Thema: hoe CO₂-beprijzing en duurzaamheid structureel verankerd kunnen worden in organisaties.

Daarnaast blijft er belangstelling bestaan voor een aparte sessie over ETS2.

Conclusie

De bijeenkomst maakte duidelijk dat CO₂-beprijzing volop in ontwikkeling is.

Organisaties gebruiken uiteenlopende methoden, afhankelijk van hun doelen, rol en context. Er bestaat brede overeenstemming dat:

- er niet één juiste CO₂-prijs bestaat;
- CO₂-beprijzing en MKI elkaar aanvullen;
- beleid en uitvoering beide een belangrijke rol spelen;
- samenwerking tussen overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties essentieel is.

De Community of Practice biedt een waardevol platform om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijk te leren hoe CO₂-beprijzing kan bijdragen aan effectievere klimaatsturing en duurzamere besluitvorming.